

jogosította-e a felperest arra, hogy belátása szerinti összeget kössön ki. Ugyanis nemcsak maga a díjkikötés vezethet a megbízó érdekeinek elhanyagolására és így a megbizással járó köteles hűség megsértésére, hanem az is, ha a megbízott az egyébként megengedett díjazást a szerződni kívánó harmadik személytől a szerződés megkötése, vagyis siker esetére igen magas összegben köti ki; mert a megbízottra ekként néző anyagi előnynek a szokásosat meghaladó volta már magában véve is alkalmas arra, hogy a megbízó és a megbízott között érdekellentétet támaszon.” *B. S.*

Munkabérigény — kikötés nélkül. Felperes azon ígéret ellenében, hogy alperesek örökössé fogják őt tenni, huszónhét hónapon át az alperesek gazdaságában dolgozott. Utóbb alperesek, minthogy peres felek nem tudták egymással megférni, kijelentették, hogy felperes utánuk öröklésre nem számíthat, mire felperes a gazdaságból eltávozott és bért követelt.

A Kuria alperesek bérfizetési kötelezettségét megállapította, mondván, hogy

„Jogszabály, hogy a munkabér külön kikötés nélkül is jár, ha a körülmények szerint nem lehet feltenni, hogy a munkavállaló a szolgáltokra díjtalanul vállalkozott.” (P. II. 7035/924.)

Ez a jogszabály az adott esetet nem fedi teljesen. A felperes tényleg nem számított „díjazásra”; a szerződéses szándék a munkának az örökös kienvezés általi jutalmazása volt. A Kuria ítéleti indokaiban kárfizetési kötelezettségről beszél, minthogy felperessel az örökségre nézve tett ígéretüket nem teljesítették. Az igény helyes konstrukciója a feltevés elismerése lett volna. Nyilvánvaló, hogy felperes nem számított munkabérre, de nyilvánvaló az is, hogy erről az örökség feltevésében mondott le. Ennek a feltevésnek megdőlte visszaállítja a munkabérigényt. Sajnos, gyakorlatunkban a feltevés honorálása ritkán él és még akkor is, amikor a feltevés a jogsérelem, az ítélet ezt nyíltan nem mondja ki.

B. S.

A részvényelővételi jog elvonása. Emlékeztet, hogy a Kuria a múlt évben hozott határozatával kimondotta, hogy a részvénytársaság olyan közgyűlési határozatai, amelyek az új részvények elővételi jogát a részvényesektől elvonják, a jó erkölcsökbe ütköző voltak címén bizonyos körülmények között megtámadhatók. (Lásd: a Polgári Jog ezidei évfolyamának 1—2. számát és az ott hivatkozott irodalmat). A Kuria elvi kijelentése most egy konkrét esetben kap közelebbi megvilágítást. Az adott perben az új kibocsátású részvényeket, — vidéki malom- és gőzfürdő részvénytársaságról van szó — az örökletes gazdaközönségben leendő elhelyezésre tartotta fenn az igazgatóság. A közgyűlési határozatot megtámadó keresetet a Kuria elutasította, egyebek között kimondván a következőket: „külön bizonyításra nem szorul, hogy egy vidéki gőzmalom- és gőzfürdő vállalatnak, amely nyilvánvalóan a helyi szükségletek kielégítése végett alakul, fontos érdeke fűződik a helyi közönségnek az ő érdekéhez bevonásához;

ehhez képest pedig nem tekinthető a törvénybe s a jó erkölcsökbe ütközőnek a részvényesek többségének az a határozata, amely a kibocsátandó új részvényekre nézve csak ezek felerésze erejéig, — de igen alacsony árban — biztosítja a régi részvényeseknek az elvételi jogot, míg a másik felerészt, bár magasabb, de a belértéken esetleg mégis lényegesen alul maradó áron, a helyi érdekeltségnek kívánja juttatni;

és ily esetben a határozat megsemmisítésének alapjául az sem szolgálhat, hogy az új részvényeseknek nyújtott anyagi előny, az ennek ellenében szerzett összeköttetés útján csak hosszabb idő eltelte után fog a társaság részére megtérülni. (P. IV. 1062/1935.).

Megállapítási per. Folyóiratunk 1925. évi 6. számában (271. l.) foglalkoztunk a bírói gyakorlat amaz irányzatával, amely hajlandó a megállapítási per előfeltételeit szigorú mértékkel mérni és az ilyen kereseteket csak akkor megengedni, ha azok törvényes előfeltételeinek fennforrását pozitíve megállapítja. Hangsúlyoztuk, hogy főelv maradjon a fölösleges perek elhárítása s hogy az actorátus megtagadása akkor jogosult, ha a perindítás mögött vélt érdek sem áll, csak perlekedési szeszély vagy bosszantási célzat.

Noha akkor a megállapítási per előfeltételeinek enyhébb kezelése mellett törtünk lándzsát, mégis teljes mértékben magunkévá tesszük a kir. Kuria alábbi döntését, amely rendkívül éles megvilágításba helyezi a megállapítási per indíthatóságának korlátait.

Felperes keresetében a (— sz.) tjkvben felvett ingatlanokra vonatkozólag indít megállapítási keresetet azért, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy alperes a tulajdonközösség megszüntetésekor köztük létrejött szerződési tilalom ellenére a pusztuló szőlőben utánpótlást eszközölt; s mondja ki a bíróság, hogy alperes a szőlőben a pusztuló tőkétet ujjakkal nem pótolhatja.

Ezt a kereseti kérelmet a 2. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben kiegészítette azzal, hogy azt is állapítsa meg a bíróság, hogy amennyiben alperes a pusztuló tőkétet ujjakkal pótolja, annak az időnek a leteltével, amely alatt a szőlő pótlás nélkül kiveszett volna, felperes kérheti a tulajdonközösség megszüntetését tekintet nélkül a szőlő állapotára.

Alperes a per folyamán beismerte s ez meg is van állapítva, hogy a felperes és az alperes jogelődje között az a megállapodás jött létre, hogy a kérdésben forgó szőlőre nézve a tulajdonközösség addig nem szüntethető meg, amíg az akkor, vagyis a megállapodás idején beültetett szőlő ki nem pusztul s nem kifogásolta azt a felperesi álláspontot sem, hogy az „utánpótlással annak az időnek elkövetkezése, amikor a tulajdonközösség a felek között megszüntelhető lesz, ki nem tolható.“

Kétségtelen tehát, hogy alperes a felperes által jelen megállapítási kereset tárgyává tett jogot kétségbe nem vonja.

Ily körülmények között pedig a Pp. 130. §-a alapján indítható megállapítási keresetnek nincs törvényes alapja.

A megállapítási keresetnek célja lényegében ugyanis az, hogy a peres felek közötti jogviszonynak, vagy jognak fenn vagy fenn nem állása, a felperes jogállapotának az alperessel való biztosítása szempontjából